

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Виктор Паунов за хабилитационния труд на кандидата
за академична длъжност „Доцент“ (по Графичен дизайн)
за нуждите на катедра „Приложни изкуства“ към Академията
за музикално, танцово и изобразително изкуство
„Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив обявен в ДВ бр. 59 от 26. 07. 2019 г.
с кандидат г-р Александър Василев Гьошев,
включващ електронен снимков каталог
на негови художествени проекти

Представеният ми за рецензиране хабилитационен труд, макар и включващ разнородни съдържателно и различни по форма продукти, пряко е свързан с основната посока на творческите търсения и професионалната линия в работата на Александър Гьошев като художник. Той е обобщение на придобитите от кандидата образователни нива като бивш възпитаник и последващ докторант на НХА, работата му в полето на изкуството и дизайна на книгата и опита, като ангажиран и всеотдаен, готов да сподели достиженията си преподавател. Посочените в каталога доказателства много сериозно се опират и на аргумента на публикуваната и осъществила ролята си чрез връзка с широк кръг потребители реализирана продукция (тиражирани книжни издания, издания от визуалната комуникация). Гореспоменатото е видно и от приложените справки за получена положителна рефлексия и местно и национално признание, материализирано в награди.

Няма да се спирам на биографията на кандидата и доказателствата му, покриващи минималните наукометрични показатели, те са публикувани коректно в документацията по конкурса. Ще започна своя анализ с ясно очертаните приносни моменти в представянето на Александър Гьошев. Кандидатът цитира и демонстрира визуално в портфолиото си разработки в няколко основни направления в дизайна на книжните издания – научно-популярни и информативни издания, албуми с определена тематика, насоченост и предназначение, дизайн на книги (корици, дизайн на книжното тяло, илюстрация) и решения за информационни и сценични плакати. Бих искал още в началото да подчертая особеното типологично място на такива издания в и без това твърде специфичното професионално дефинирано пространство на книгата. Ролята и мястото на дизайнера в този вид графично пространство предполага както познания и владение на модулни и мрежови структурни построения и елементи в проектирането, така и гъвкав и базиран на множество възможности подход в прилагането на различни по характер, въздействие и информационна насоченост графични материалности.

Несъмнено Гьошев, добре запознат и експериментирал активно в тази зона в годините на неговото развитие, израстване и професионална рабо-

та, успява по разпознаваем, балансиран и естетически начин да организира в разработките си множество разнородни съдържателни елементи – разнообразни, но внимателно смислово организирани типографии, съдържащи различните видове и нива на информационните масиви, фотографски, информативни, схематични, декоративни визуални елементи – илюстрации, инфообекти, украси.

Така в книгата Български традиционен календар, победението на дизайнера е създало жива, пулсираща картина на разтворите, чиито ритъм е основан на съчетаване на затворени кадри и свободно стоящи автотипии, мощни мащабни решения, превземащи големи територии от разтвора, но и категорични

пробиви и паузи в бялото. Общото усещане, подсилено и с цветовия код е приповдигнато, радостно, празнично, и успешно въвежда читателя в това иначе непознато или позабравено, но толкова българско светоусещане.

Различно въздействие, обусловено от тематиката, виждаме при дизайна на книгата „Ранновизантийска култура по българските земи“. Тук Александър Гьошев използва противопоставеното с пропорцията на формата и изтласкано във външните за разтвора модули наборно поле, за обособяване на широка зона около гънката за илюстрации, схеми и украсни детайли. Тънката линеарност на изображенията, намалената плътност на цвета и голямата обща белота в разтворите, създават спокойна, стабилна и донякъде строга среда за по-добро възприятие на обемното текстово съдържание.

Подобен подход, но вече базиран на категорично въведена хоризонтала, подсилена с елементите на информационния апарат на изданието (жива колонцифра), има при изданието „Римска Музика“. Необходимостта от организиране на твърде разнообразни по формат, мащаб и характер картинни изображения, без да се губи информационната им стойност, е намерила оптимално решение в проекта на Гьошев със свободно ангажиране на пространството в разтвора. Съчетаването на полутонове със шрихови изображения, вариабилността във вертикали и хоризонтали, „врязването“ в текста и мобилното разполагане на спомагателни текстове в графичната мрежа създава жива, разнообразна и интересна картина.

Безспорен принос в работата на Александър Гьошев са албумните издания, представящи важни исторически събития: „Съединението на България“, „Април 1876“, „100 години независима България“... . Обединени от голям формат и значителен обем, книгите са осмислени от Гьошев като своеобразни музейни експозиции. Съдържанието, събиращо изключително богатство на документални артефакти – фотография, факсимилета, различни емблематични предмети, анотации, справочни текстове, каталожна и др. словесна информация, е умело структурирано и градирано, за да бъде по-

казано ясно и достойно. Заслуга на дизайнера е липсата на себеизтъкване и увлечение във графична „бравурност“ – богатото и разнообразно композиционно разгръщане на разтворите е насочено към подчертаване на значимостта на съдържанието и засилване на въздействието у зрителя. Украсните елементи и детайли, деликатните фонове, цветът, подпомагат позиционирането на материала в конкретиките на епохата.

За албума „Историческата 1885 в гравюри“ Гьошев е избрал подходящ хоризонтален формат (12/70X100), позволяващ пълноценно да бъдат възпроизведени пейзажните гравюри от времето, без загуба на детайли и неуместно кадриране. Използването на различно членене на графичната мрежа при разполагането на различните по характер текстове, подпомага функционалността и яснотата при възприемането на специализираното съдържание и кореспондира с първоизточника – европейски вестници и печатни издания от периода. С избора на цвят за илюстрациите и цветна хартия (въпреки малко доминантния нюанс) художникът е търсил и реализирал усещането за „пatina“ на времето, документалност и естетичност.

Концепцията на албума „Филипополис“ цели създаване на научнопопулярно, но високохудожествено издание, представящо пред обществеността и гостите

на Пловдив славното културно-историческо наследство на града. И тук принос в работата на дизайнера е решаване на много и трудни задачи. Спецификата на изданието с албумен формат е предопредила решението на Гьошев да избере наборно поле с три колони и потенциал за многовалентни модулни решения в разтворите. Богатата на вариации картинна среда, съдържаща различните материалности на чистия документ, условността на схемата, експозиционният обект и, най-вече, ексклузивните 3D възстановки на градските пейзажи на Римски Филипопол, е предопредила гъвкавия подход на дизайнера. Отново виждаме успешен опит да бъдем въведени във визуален разказ, да проведем въображаема виртуална разходка, в която текстът функционира по подобие на пътеводител.

Използваните в дизайна съгъствания и разреждания на съдържанието, плътните разделни паузи, подбора и композирането на кадри и обекти с различна перспектива, мащаби и гледна точка, своеобразните „прозорци“, отвъд които е разположен несъществуващия вече град, наистина създават интересни пространствени усещания у зрителя. Можем да констатираме ясната позиция на Александър Гьошев не просто внимателно почтено и смислено да подреди информацията – очевидно с похватите си при оформлението той играе и ролята на зрителя – читател, изразявайки неговия резон при възприемането на книгата.

Интересен акцент в представянето на Гьошев е удостоеността с национална награда (Златен лъв на Асоциация „Българска книга“, 2013 г.)

проект за многотомно издание, посветено на творчеството на Чудомир. В дизайна на петте книги, събрали съчиненията на писателя и албума с неговите блестящи рисунки, акварели и живописни творби е заложен общ принцип, подчертаващ категорично типографските, картинни и украсни атрибути на библиотечното оформление. Интегрирайки във визията на кориците емблематични детайли от прочутите Чудомирови герои, художникът удачно ги приобщава към съдържанията на книгите, допълвайки ги с дигитален колаж, с което създава своеобразни сюжети. Надзъртащият през окото на буквата портрет на писателя, играе ролята на допълнително намигване и фокусира композицията.

Представените в портфолиото корици за книжните поредици на ИК Хермес са малка част от продължителната и общо ползотворна работа на Гьошев с издателството. Дизайнът на художника, почиващ на различни композиционни и технологични похвати, макар и понякога претоварен с елементи и цвят, изгражда интересна и разпознаваема панорама от разнообразни решения, акцентирани върху типографията или картината, приобщаващи смисли или наративи от съдържанието. Прави впечатление свободата, с която Александър Гьошев съчетава различни шрифтови гарнитури, макар понякога многообразието в мащаби, съотношения и начертания пресилва визията.

Дългогодишният опит на Гьошев като илюстратор тук е представен със създадени с дигитални средства рисунки за две издания. Без съмнение, стремежът на художника да създаде силно графични, минималистични изображения, родеещи се с творбите на наши класици в илюстрацията, но и намекващи за другите възможности на нов инструментариум и въздействие, породено от коренно различна технология, е реализиран успешно. Без съмнение, и напомнящите за силуети от театъра на сенките илюстрации към книгата „Съмна се“, и действащите като пиктограми със синтетичността си портрети на велики европейци, създават нови пластове в иначе семплия и неангажиращ дизайн.

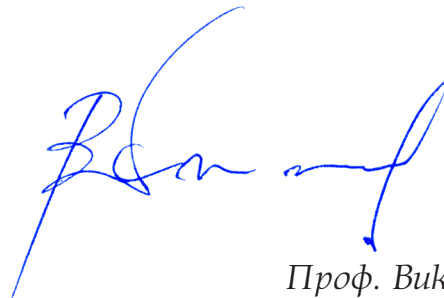
Различна от книжните издания посока държат работите на Ал. Гьошев в областта на плаката, демонстрирана в портфолиото с редица проекти, свързани с оперни и балетни постановки и инфоплакати. Излъчващи силни сигнали с композиционните си решения, мощния мащаб в изображенията и острата графична опозиция в цвета, плакатите са въздействени и различни във всякаква среда. Подвластен на културата и светоусещането си на илюстратор и дизайнер на книги, Гьошев изпада в някои от проектите в излишна обстоятелственост, отдалечавайки се от дефинициите за знаковост и синтетичност в плакатната визия. Йерархията на графичните елементи понякога е спорна, звучността

на картинното и текстовото съобщение е изравнена, но решенията му са разбираеми и приемливи за зрителя.

Уважаеми колеги, като специалист занимаващ се активно в последните 40 години с изкуство на книгата, дизайн на различни издания и преподаващ вече 25 г. в проблематиката, в която работи Александър Гьошев като художник, мога да оценя по достойнство неговото представяне в този конкурс.

Специфичното поприще на професионалните му търсения, личният му богат практически опит, оправдават претенцията му на автор с приноси, разпознаваемост и присъствие в художествения живот. Мога да спомена впечатлението си за осезаем мащаб в реализациите и организираност, присъща на графичния дизайнер, категорична практическа насоченост на представените за оценка произведения. Те функционират и като ясни формулировки за поднасяне и усвояване на знания и умения и придобиване на професионални компетентности, толкова полезни за студентите. Изразявам общото си впечатление за сериозен, тематично проблемен, със видими приноси моменти хабилитационен труд. Положителното ми отношение е естествено предположено и от убеждението ми, че Александър Василев Гьошев ще е много полезен за нуждите на институцията АМТИИ от висококвалифицирани кадри като Доцент по Графичен дизайн. Препоръчвам убедено да му бъде присъдена тази академична длъжност!

ноември 2019, София

Проф. Виктор Паунов,
преподавател по „Илюстрация“ и „Композиция – книга“,
катедра „Книга, илюстрация и печатна графика“,
Национална художествена академия